

Motion till årsmöte 2020 med Stenungsunds Arbetarekommun: tio möjligheter för att utveckla en politik till stöd för föreningslivet.

Föreningslivet i vid mening – folkrörelserna – har alltid intagit en central roll i utvecklingen av Sverige. De har också utgjort kärnan i civilsamhället. Samhället har i modern tid genomgående givit sitt stöd åt ett rikt förgrenat folkrörelsearbete. I detta sammanhang har kommunerna en särställning då de direkt påverkar villkoren för föreningsverksamheten.

Värdet av föreningslivets roll i civilsamhället är omöjligt att beräkna då det till stor del handlar om ideellt arbete. En forskningsrapport från Södertörns Högskola visar emellertid att under 2014 kunde det oavlönade ideella arbetet i föreningslivet beräknas till drygt 130 miljarder kronor.

Några lokala uppgifter.

I Stenungsund upp gick det direkta föreningsstödet till ca 5,3 mkr för 2018. Därtill kommer stöd till kulturföreningar, bildningsförbund, partistöd, sponsorpengar, särskilt stöd till för Ung Företagsamhet och andra former för tillfälliga stöd med kommersiella eller sociala förtecken. (inkl. lönebidrag).

Föreningsstödet är fördelat på olika ändamål, och prioriterar i hög grad barn och unga. I Stenungsunds präglas detta dock av dels särskilda lösningar (ad-hoc-lösningar) dels motsägelsefulla inslag.

Sådana särskilda lösningar har utformats och anpassats till ändamålet och vid för tillfället lämpliga lösningar. De återfinns främst ifråga om anläggningar. Doteröd idrottsplats bygger på ett särskilt avtal mellan kommunen och SIF. Ett borgensåtagande gäller för Jordhammars Ridklubb. Stenungsunds Arena är en "ren" kommunal investering. Ett hyresavtal med kommunen gjorde det möjligt att finansiera Stora Höga Arena.

En översyn av anläggningsstödet har ägt rum för att uppnå en tydligare uppdelning av drift respektive underhållskostnader. Sammanlagt uppgick anläggningsstödet 2018 till ca 3 mkr eller ca två tredjedelar av föreningsstödet.

De motsägelsefulla inslagen handlar om att aktivitetsstödet, som betyder så oerhört mycket för barn- och ungdomsorganisationerna motsvarar 3 kr. Det har varit oförändrat sedan 1997. Då det sänktes från 7 till 3 kronor.

På motsatta sättet förhåller det sig med hyra av lokaler – främst skollokaler. Beslut om fördubblade hyror före föreningar blev ett av de första besluten i kommunfullmäktige efter maktskiftet 2017. Lokalerna har därefter indexerat. När kommunen själv hyr t.ex. skollokaler betalar den dock ingenting – ingen interndebitering.

Hyresintäkterna motsvarar nästan kommunens utgifter för aktivitetsstöd, verksamhetsbidrag och för 2019 den s.k. föreningsmiljonen, dvs. 1,7 mkr. Det kommunen ger med ena handen tar den andra handen tillbaka. I förhållande till föreningsstödet i sin helhet så motsvarar hyresintäkterna nästan 30 procent.

I Kulturhuset Fregatten prövas möjligheten att när fullbetalande hyresgäster inte nyttjar lokaler kan föreningslivet hyra till en lägre kostnad. Erfarenheterna är hittills begränsade, och hyreskostnaden blir ändå högre än andra alternativ.

De s.k. hallvärdarna har tagits bort.

Vissa andra föreningsstöd.

I samband med förändringen av anläggningsstödet infördes ett nytt särskilt socialt bidrag för att främja integration. Det är för tidigt att kunna värdera detta. Det torde emellertid stå utom allt tvivel att föreningsverksamhet i vissa kommundelar tilldrar sig ett allt större intresse ur allmänna och sociala synpunkter.

Stödet till patientföreningar och pensionärsorganisationer i form av verksamhetsbidrag släpar efter, och motiven för detta framstår som oklara. Inga förändringar har ägt rum sedan 2006 för t.ex. pensionärsorganisationerna. Insikten om deras betydelse för att engagera bl.a. ensamstående kan ifrågasättas i en tid då betydelsen framhålls av att bryta isolering i vardagslivet. Samtidigt växer kommunala initiativ fram i form av träffpunkter e.d. för äldre och särskilt ensamstående i konkurrens med pensionärsorganisationerna verksamhet.

2019 tillfördes på (s) initiativ 1 mkr till föreningslivet i budgeten. Det blev förvaltningen som avgjorde fördelningen av dessa "öronmärka" förstärkta resurser till föreningslivet. Fördelningen motsvarade emellertid inte de av partiet förordade intentionerna med resursförstärkningen.: höj eftersläpande anslag och anläggningsstödet.

Beslut har vidare fattats om att ge möjlighet för två föreningar att via föreningstödet finansiera sina delar av kommunala investeringar i konstgräs respektive omklädningsrum. Detta ger upphov till undanträngningseffekter då föreningstödet blir intecknad på förhand med högst 800 000 kr enligt fattade beslut.

Utrymmet för att stödja andra delar föreningslivet i år och de närmaste åren minskar i motsvarande grad förutsatt att inga nya ekonomiska satsningar sker på föreningslivet.

Några perspektiv.

Besluten att bygga Stenungsunds Arena var utomordentligt betydelsefulla av flera skäl, och de fattades i en tid då soliditeten i kommunen var svagare än den var i den senaste årsredovisningen.

Idén med Arenan är odiskutabel – ett centrum för idrott och motion i Södra Bohuslän. Nya initiativ fordras för att pröva de återstående etapperna, vilka ingår i de ursprungliga planerna, för att utveckla Nösnes idrottsplatsområde.

Lägg därtill behov av fritidsmöjligheter i vid mening i andra delar av kommunen än i centralorten.

IOP-lösningar (ideellt-offentlig-partnerskap) har i detta sammanhang väckts som en ny möjlighet för att bygga eller driva anläggningar, fritidsverksamhet m.m. Det dock oklart vad det ska innebära både på kort och längre sikt och om sådana partnerskapslösningar blir ekonomiskt ändamålsenliga för både ändamål och berörda parter.

Samtidigt är det uppenbart att för delar av föreningslivet har kommersiella krafter sett nya marknadslösningar –framför allt inom ungdomsidrotten. I praktiken handlar det om att "plånboken storlek" får större betydelse än ideellt arbete för att hävda barn- och ungdomsintressen i detta sammanhang. För motion i allmänhet är detta sedan länge en realitet

Det är mot den här bakgrunden som Stenungsunds Arbetarekommun behöver ta nya politiska initiativ för att stärka basen i civilsamhället; föreningslivet och överhuvudtaget folkrörelsernas aktiva roll i lokalsamhället

Årsmötet föreslås därför besluta uppdra åt styrelsen att under 2020 ta politiska initiativ till

- att höja det lokala aktivitetsstödet,
- att öka stödet till patient- och pensionärsorganisationerna
- att öka stödet till bildningsförbunden.
- att omvandla stöd till sociala ändamål till ett stöd till föreningar som engagerar människor med utländsk bakgrund i föreningslivet som är boende i Hasselbacken.
- att utökat ramen för föreningsstödet för att kompensera för investeringskostnader i konstgräs och omklädningsrum.

Därutöver föreslås styrelsen att aktivt verka för följande fm uppdrag:

- att påbörja projektering av etapp 3 och 4 för att utveckla Stenungsunds Arena
- att införa ett system med särskilda föreningshyror i Kulturhuset Fregatten.
- att säkra kommunal finansiering av underhåll av föreningsanläggningar och idrottsplatser i hela kommunen
- att i samarbete med föreningslivet klargöra ansvar, försäkringsfrågor m.m. vid hyra av lokaler för idrott och andra ändamål.
- att utreda en form för aktivitetsstöd till pensionärsorganisationerna.

Stenungsund

Torsdagen den 30 januari 2020.

Christer Ahlen
Benny Dickborn
Ulf Johansson